

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI
QARSHI DAVLAT UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:

№ _____

« _____ » _____ 2019 yil

“Tasdiqlayman” Universitet rektori

« _____ » _____ 2019 yil

MUTAXASSISLIK FANLARIDAN DAVLAT ATTESTATSIYASI SINOVI
DASTURI

**«Geografiya o‘qitish metodikasi» , «Meteriklar va okeanlar tabiiy geografiyasi»
va «Jahon mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi» fanlari**

**Ta’lim yo‘nalishi: 5110500 – Geografiya o‘qitish metodikasi
bakalavriat ta’lim yo‘nalishi uchun**

QARSHI – 2019

Dastur Qarshi davlat universiteti Kengashida ko'rib chiqilgan va ma'qullangan. (2019 yil _____-sonli majlis bayoni).

Tuzuvchilar: QarDU "Geografiya" kafedrası mudiri, g.f.n., P.R.Qurbonov
QarDU "Geografiya" kafedrası o'qituvchisi H.I.Muqumova
QarDU "Geografiya" kafedrası katta o'qituvchisi B.Ch.Murtazayev
QarDU "Geografiya" kafedrası katta o'qituvchisi, PhD M.A.Fayzullayev

Taqrizchilar: JDPI "Geografiya o'qitish metodikasi" kafedrası mudiri, g.f.n., dotsent O.Muxamedov
QDU "Pedagogika" kafedrası mudiri, p.f.n., dotsent A.Soxibov

Fanning ishchi o'quv dasturi Geografiya kafedrasining 2019 yil _____ - _____
№ _____ - sonli yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet uslubiy komissiyasiga muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: P.R.Qurbonov

Fanning ishchi o'quv dasturi Tabiiy fanlar fakulteti uslubiy komissiyasi tomonidan ko'rib chiqilgan va tavsiya etilgan.

Fakultet UK raisi: I. Hayitov

Fanning ishchi o'quv dasturi Tabiiy fanlar fakulteti ilmiy kengashining 2019 yil _____ - _____
№ _____ -sonli yig'ilishida tasdiqlangan va foydalanishga tavsiya etilgan.

Fakultet kengashi raisi: B.Boysunov

Fanning ishchi o'quv dasturi Qarshi DU uslubiy kengashining 2019 yil _____ - _____
№ _____ - sonli yig'ilishida tasdiqlangan.

O'quv uslubiy boshqarma boshlig'i: M.Fayzullayev

I. Kirish

Oliy va oʻrta maxsus taʼlim vazirining 2009 yil 22 maydagi “Oʻzbekiston Respublikasi oliy taʼlim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi toʻgʻrisida”gi Nizomni tasdiqlash haqidagi 160-sonli buyrugʻiga muvofiq ushbu dastur ishlab chiqilgan.

“5110500 – Geografiya oʻqitish metodikasi” bakalavriat taʼlim yoʻnalishi uchun mutaxassislik fanlaridan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi dasturi, mazkur taʼlim yoʻnalishi uchun 2015 yil 21-avgustda Oʻzbekiston respublikasi Oliy va oʻrta maxsus taʼlim vazirligi tomonidan tasdiqlangan oʻquv rejasining mutaxassislik fanlar blokidagi «Geografiya oʻqitish metodikasi», «Meteriklar va okeanlar tabiiy geografiyasi» va «Jahon mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi» (Oʻzbekiston respublikasi Oliy va oʻrta maxsus taʼlim vazirligining 22.01.2016 yildagi 26- sonli buyrugʻining 2-ilovasi bilan tasdiqlangan) fan dasturlari asosida tuzilgan boʻlib, bitiruvchi kurs talabalarining amaliy koʻnikma va malakalarini aniqlash uchun moʻljallangan. “5110500 – Geografiya oʻqitish metodikasi” taʼlim yoʻnalishi mutaxassislik fanlaridan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi mutaxassislik («Geografiya oʻqitish metodikasi» , «Meteriklar va okeanlar tabiiy geografiyasi» va «Jahon mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi») fanlariga muvofiq davlat taʼlim standarti va malaka talablarida belgilangan zaruriy mazmunidan kelib chiqqan holda oʻquv fanlari dasturida nazarda tutilgan materiallarni talabalar tomonidan oʻzlashtirilganlik darajasini aniqlashga yoʻnaltirilgan. Bitiruvchi kurs talabalar tomonidan bajariladigan sinov ishlari quyida belgilangan mezon asosida baholanadi.

II. Mutaxassislik fanlaridan davlat attestatsiyasi sinoviga qoʻyiladigan malaka talablar.

“5110500 – Geografiya oʻqitish metodikasi” bakalavriat taʼlim yoʻnalishi boʻyicha fanlardan yakuniy attestatsiya sinovi ayrim fanlar mazmuniga qoʻyiladigan talablar bilan bir qatorda, talaba tayyorgarligining mazkur yoʻnalish boʻyicha davlat taʼlim standartida bitiruvchiga nisbatan nazarda tutilgan umumiy talablarga ham javob bera olish darajasini, koʻnikma va malakalarini aniqlash maqsadida oʻtkaziladi.

“5110500 – Geografiya oʻqitish metodikasi” taʼlim yoʻnalishi bitiruvchi kurs talabalarining mutaxassislik fanlari boʻyicha yakuniy attestatsiya sinovi quyidagi fanlarining mazmuniga asosan amalga oshiriladi:

1. Geografiya oʻqitish metodikasi fanining nazariy mashgʻulotlari mazmuni.

Geografiya oʻqitish metodikasi fanining maqsadi va vazifalari,geografiya taʼlimida ilmiy tadqiqot ishlarini tashkil etish

Geografiya taʼlimi metodikasi ,geografiya taʼlimining maqsadi va vazifalari, geografiya taʼlimi metodikasining boshqa fanlar bilan aloqasi, geografiya taʼlimida ilmiy-tadqiqod ishlarini tashkil etish usullari.

Geografiya ta'limini va rivojlanish tarixi

Qadimgi davrda geografiya taʼlimining rivojlanishi,oʻrta asrlarda geografiya taʼlimining rivojlanishi,buyuk geografik kashfiyotlar bosqichi,Ilmiy geografik tadqiqotlar davrida geografiya taʼlimining rivojlanishi,xorijda geografiya taʼlimi.

Oʻzbekistonda geografiya taʼlimining rivojlanishi

XIX asrning oxiri va XX asr boshlarida geografiya taʼlimining rivojlanishi, XX asrda geografiya taʼlimining rivojlanishi, mustaqillikdan soʻng geografiya taʼlimining rivojlantirilishi,

“Ta’lim to’g’risida”gi Qonun, “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” ning qabul qilinishi, DTSning maqsad va vazifalari.

Maktab geografiyasining mazmuni, tarkibi

Maktab geografiyasining maqsadi, mazmuni, tarkibiy tuzilishi, maktab geografiyasi kursi mazmunidagi o’zgarishlar, boshlang’ich ta’limda geografiya ta’limi mazmuni, tabiiy geografiya maqsad va vazifalari, iqtisodiy geografiya kursining maqsad va vazifalari

Geografiya o’qitishning ta’limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlari

Maktab geografiya kursining ta’limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlarini, ularni mavzu mazmuniga mos ravishda tanlash yo’llari.

Geografiya ta’limi metodlari, mashg’ulot mazmuniga ko’ra o’qitish metodlarini tanlash

Geografik tushunchalar, ularning turlari va shakllanishi, geografiya ta’limida o’qivchilarning bilish faoliyatini faollashtirish; geografiya ta’limi metodlari, geografiya ta’limi metodlari: o’qitishning og’zaki metodlari, kuzatish va tajriba, muammoli o’qitish metodlari, pedagogik texnologiyalar, kartografik texnologiyalar va ulardan geografiya ta’limi jarayonida foydalanish yo’llari.

O’qitish vositalari

O’qitish vositalari va ularning ahamiyatini, geografiya darsligi, tasvirli qo’llanmalar, natural qo’llanmalar geografik rasmlar, statistik ma’lumotlar va ulardan foydalanish yo’llari bilan tanishish. Maktab geografiya xonasi va geografiya maydonchasini tashkil etish, o’quv qurollarini tayyorlash. Ta’limning texnik vositalari va axborot texnologiyalarining geografiya ta’limidagi ahamiyati.

Geografiya ta’limini tashkil etish shakllari

Dars va uning tarkibiy qismlari, darsning ta’limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlarini ishlab chiqish, darsga qo’yiladigan talablar, geografiya darslarining tuzilishi, dars tiplari va ulardan foydalanish yo’llari, tahlil qilish, darslarni rejalashtirishni, o’qituvchining darsga tayyorgarligi.

Tavsiya etilgan adabiyotlar ro’yxati **Asosiy adabiyotlar**

1. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги қонуни. Тошкент.: 1997
2. Курбонниёзов Р. География таълими методикаси. Тошкент.: Университет, 1992

Qo’shimcha adabiyotlar

1. Абдиева З.А. География фанида ноанъанавий дарс усулларида фойдаланиш. Навоий., 2003.
2. Максаковский В.Т. Географическая культура. М. Просвещение, 2001.

Elektron ta’lim resurslari

1. www.ziyonet.uz	2. www.nuu.uz	3. www.connect.uz
4. www.gov.uz	5. www.uz.wikipedia.org	6. www.qarshidu.uz

2. Meteriklar va okeanlar tabiiy geografiyasi fanining nazariy mashg'ulotlari mazmuni.

Yevrosiyo

Materikning asosiy xususiyatlari, maydonining kattaligi, shimoldan janubga cho'zilganligi va shimoliy yarim shardagi barcha geografik mintaqalarning namoyon bo'lganligi. Relyefining juda xilma-xilligi va murakkabligi, quruqlikning eng baland va past nuqtalarining shu materikda joylashganligi. Siyosiy haritasi va asosiy xalqlari. Materikning shakllanish tarixi. Qadimgi platformalar, kaledon, gersin, kimmeriy, lamariy va alp burmalanish bosqichlarida hosil bo'lgan geologik tuzilmalar va ularning relefda aks etishi. Relefining asosiy shakllari: platformadagi tekisliklar va yassi tog'lar, burmali va burmali-palaxsali tog'lar, palaxsali va palaxsali-burmali tog'lar, akkumlyativ tekisliklar, vulqon mintaqalari. Foydali qazilmalari. Iqlim hosil qiluvchi omillari. Ichki suvlari. Geografik mintaqalari.

Yevropa qit'asi

Yevropa qit'asining chegaralari, o'lchamlari. Asosiy xususiyatlari, kuchli parchalanganligi, mo'tadil va subtropik mintaqalarning g'arbiy okean bo'yi sektorida joylashganligi. Landshaftlarning inson tomonidan kuchli o'zlashtirilganligi. Shakllanish tarixi. Sharqiy Yevropa platformasi. Geologik rivojlanishining asosiy xususiyatlari va ularning relefda va landshaftlarda aks etishi. Relefnig asosiy xususiyatlari: platforma plitasidagi tekisliklar. Orogen oblastlar relefi, tog' oldi va tog' oralig'i tekisliklari, o'rta okean relefi (Islandiya). Foydali qazilmalari va ulardan foydalanish. Iqlimi va ichki suvlari. Iqlim hosil qiluvchi omillar. Dengiz iqlimining hukmronligi, g'arbiy shamollar ta'sirida ekanligi. Iqlim mintaqalari, agroiqim resurslari. Iqlimning g'arbdan sharqqa tomon quruqlashib borishi. Iqlim va relefnig ichki suvlarining hosil bo'lishiga ta'siri. Daryolari va ularning turlari. Ko'llari va yer osti suvlari. Muzliklar. Tuproq, o'simlik va hayvonot dunyosining shakllanishidagi asosiy omillar. Tuproq va o'simliklarining asosiy turlari va ularning tarqalishi. Yer va o'rmon boyliklari, ularni o'zlashtirish. Geografik mintaqalari va zonalar. Ularning tuzilishi, tarkibi va shakllanishi. Balandlik mintaqalari. Antropogen landshaftlar. Tabiiy muhitning ifloslanishi. Tabiiy geografik rayonlari: Arktika va subarktikaning Yevrosiyo sektori, Shimoliy Yevropa, G'arbiy Yevropa, O'rta dengiz sohili, Old Osiyo tog'ligi va Kavkaz, ularning tabiiy geografik tavsifi.

Osiyo qit'asi

Asosiy xususiyatlari. Shakllanish tarixi. Sibir, Xitoy, Arabiston va Hindiston platformalarining o'ziga xos xususiyatlari. Geologik tuzilmalarining relefdagi aks etishi. Qadimgi va hozirgi muzlik oblastlari. Foydali qazilmalari va ularning joylanish qonuniyatlari. Relefi. Asosiy relef shakllari: platformadagi tekisliklar, balandliklar, ko'tarilgan va yoshargan tog'lar. Vulkan (trapp) yuzalari. Burmali tog'lar relefi. Tog' oldi akkumulyativ botiqlari. Iqlimi. Iqlim hosil qiluvchi omillari. Qit'aning kattaligini, qiyofasini va yirik relef shakllarining iqlim hosil bo'lishidagi ahamiyati. Havo massalarining harakatlari. Harorat va namlikning hamda yong'inlarning taqsimlanishi. Iqlim mintaqalari, sektorlari va oblastlari. Ichki suvlari. Hind, Tinch, Atlantika, Shimoliy Muz okeani va ichki havzada oqimning va gidrografik to'ring hosil bo'lish omillari. Daryolar va ularning to'yinishi, ko'llar va ularning kelib chiqishiga ko'ra turlari. Yer osti suvlari va ulardan xo'jalikda foydalanish. Suv boyliklari, ularning ifloslanishi va muhofaza qilish masalalari. O'simligi, tuprog'i va hayvonot dunyosi. Hosil bo'lish omillari, o'simlik va tuproq turlari. Inson xo'jalik faoliyatining o'simlik, tuproq qoplami va hayvonot dunyosiga ta'siri. Geografik mintaqalari va zonalar. Landshaftlarning inson tomonidan o'zlashtirilishi. Hozirgi landshaft turlari. Tabiiy geografik rayonlari: Shimoliy Osiyo, Markaziy Osiyo, Sharqiy Osiyo, Janubiy Osiyo, Janubiy-Sharqiy Osiyo, Janubiy-G'arbiy Osiyo, ularning tabiiy geografik tavsifi.

Shimoliy Amerika

Tabiiy geografik xususiyatlari. Shakllanish tarixi. Materikning tarkib topishidagi asosiy bosqichlar. Shimoliy Amerika platformasi, Kaledon, Gersin, Kimmeriy, Laramiy va Alp burmalanish oblastlari va ularning relefda aks etishi. Foydali qazilmalarining joylanish qonuniyatlari va ulardan foydalanish darajasi. Relefi. To'rtlamchi davr muzliklarining relef shakllarini hosil bo'lishidagi ahamiyati. Asosiy relef shakllari va ularning ta'rifi. Iqlimi. Iqlimni hosil qiluvchi omillari. G'arbiy shamollarning xukmronligi. Okeanlarning materik iqlimiga ta'siri. Iqlimning fasllar bo'yicha almashinishi. Iqlim mintaqalari va ularning ta'rifi. Ichki suvlari. Asosiy havzalar. Daryo turlari, yirik daryolar ta'rifi. Ko'llar va ularning kelib chiqishi. Suv boyliklari va ulardan foydalanish. O'simligi, tuprog'i va hayvonot dunyosi. O'simliklarning kelib chiqish markazlari va hozirgi o'simlik qoplami hosil bo'lishi. Tuproq, o'simlik va hayvonot dunyosining tarqalish qonuniyatlari. O'simlik va hayvonot dunyosini muhofaza qilish masalalari. Milliy bog'lar, qo'riqxonalar va alohida qo'riqlanadigan joylar. Geografik mintaqalar va zonalar, ularning ta'rifi, materikning sharqiy qismidagi geografik zonalarining meridional almashinishi. Kordilera tog'laridagi balandlik mintaqalari. Landshaftlar va ularning inson tomonidan o'zlashtirilishi. Tabiiy geografik rayonlari: Arktika va subarktikaning Amerika sektori, Sharq tabiiy geografik rayoni, G'arb tabiiy geografik rayoni, Markaziy Amerika rayoni, ularning tabiiy geografik tavsifi.

Janubiy Amerika

Geografik joylanishi, qiyofasi, o'lchamlari va tabiatining asosiy qirralari, Shimoliy Amerika materigi bilan o'xshashligi va farqlari. Tarkib topishi, relefi va foydali qazilmalari. Janubiy Amerika platformasi. Kaledon, gersin, mezozoy va alp burmalanish oblastlari. Relefining asosiy xususiyatlari va shakllari. Sharqiy qismidagi yassi tog'lar va tekislik hamda pasttekisliklar. And burmalanish oblasti morfologiyasi. Platforma va burmali oblastlarda hamda botiqlarda foydali qazilmalarning joylanish va tarqalish qonuniyatlari. Iqlimi va ichki suvlari. Iqlim hosil qiluvchi omillari. Relefining materik iqlimini hosil bo'lishidagi o'rni va ahamiyati. Yoz va qish iqlimlarining o'ziga xos xususiyatlari. Harorat, yog'in va namlikning taqsimlanishi. Iqlim mintaqalari va ularning ta'rifi. Ichki suvlarining hosil bo'lishi. Amazonka va Parana daryolari ta'rifi. Ko'llarva ularning turlari, baland tog' ko'llari, yer osti suvlari. Suv boyliklaridan foydalanish va ularni muhofaza qilish muammolari. Tuproq, o'simlik qoplami va hayvonot dunyosi ning asosiy xususiyatlari. Tuproq turlari, zoogeografik oblastlari. Geografik mintaqalari va zonalar. And tog'laridagi balandlik mintaqalari. Tabiiy geografik o'lkalari: Sharq tabiiy geografik rayoni, And tog'lari yoki G'arb tabiiy geografik rayoni, ularning tabiiy geografik tavsifi.

Afrika

Materik tabiatining, joylanishining asosiy qirralari (kam parchalanganligi, tropik kengliklarda joylashganligi, ekvatorga nisbatan deyarli simmetrik joylashganligi). Shakllanish tarixi, relefi va foydali qazilmalari. Afrika platformasining tuzilishi va uning relefda aks etganligi, baland va past Afrika. Shimoliy Afrika cho'llarida asosiy relef hosil qiluvchi omillar. Buyuk Afrika yoriqlari va ularning relef hosil bo'lishidagi o'rni. Paleozoy va Alp burmalanish oblastlari va ularning relefda aks etishi. Rudali foydali qazilmalarning Baland Afrikada, neft, gaz, fosfarit konlarining past Afrikada joylashganligi. Iqlimi va ichki suvlar. Iqlim hosil qiluvchi omillari. Atmosfera harakatlarining asosiy xususiyatlari. Yoz va qish iqlimi, harorat, namlik va yog'inning taqsimlanishi. Iqlim mintaqalarining takrorlanishi (ekvatoril mintaqadan tashqari). Neogen va to'rtlamchi davrda oqim yo'nalishlarining o'zgarishi, oqimlarning hosil bo'lish omillari. Daryolarning to'yinishi va turlari. Yirik daryolari. Cho'l jarayonlarining asosiy xususiyatlari. Ko'llari va ularning asosiy xususiyatlari. Cho'llarning yer osti suvlari va ulardan foydalanish. O'simligi, tuprog'i va hayvonot dunyosi. O'simligining asosiy turlari, ularning hosil bo'lish omillari, tarqalish qonuniyatlari. Faunistik oblastlari, hayvonot dunyosining o'ziga xos

xususiyatlari. Tuproqlari va ularning hosil bo'lish jarayoni. Cho'llanish muammosi va uni yechish yo'llari. Asosiy qo'riqxonalari. Geografik mintaqalari va zonalari. Ularning ekvatorning har ikki tomonida takrorlanishi, tavsifi. Tabiiy geografik rayonlari: Shimoliy Afrika (Atlas, Saxroi Kabir, Sudan), Markaziy Afrika (Kongo botig'i, Gvineya sohili), Sharqiy Afrika (Efiopiya tog'ligi, Sharqiy Afrika yassi tog'lari), Janubiy Afrika (Janubiy Afrika yassi tog'ligi, Kaap tog'ligi, Madagaskar), ularning tabiiy geografik tavsifi.

Avstraliya

Janubiy yarim sharda joylashganligi, o'lchamlari, o'ziga xos xususiyatlari. Tarkib topish tarixi, relefi va foydali qazilmalari. Avstraliya platformasining tuzilishi va uning relefda aks etganligi (G'arbiy Avstraliya yassi tog'ligi, Markaziy tekislik), poleozoy burmalanish mintaqasi (Sharqiy Avstraliya tog'lari). Hozirgi vaqtdagi relef hosil qiluvchi omillari, rudali foydali qazilmalari, oltin mintaqasi, neft-gaz va ko'mir havzalari. Iqlimi va ichki suvlari. Iqlim hosil qiluvchi omillari, atmosfera harakatlarining markazlari. Namlik va yog'inning notekis taqsimlanishi, iqlim mintaqalari va turlari. Daryolarning faqat yomg'irdan to'yinishi, «Kriklar», sho'r ko'llar, yer osti suvlari (artezian havzalari). O'simligi, tuprog'i va hayvonot dunyosi. O'ziga xos xususiyatlari yuqoriligining asosiy sabablari. Turlarga kambag'alligi. Sodda sut emizuvchilarning ko'pligi. Ko'p sut emizuvchi hayvonlarning xaltasimonligi. Geografik mintaqalari va zonalari. Tropik mintaqalari landshaftlarining tarqalganligi, Sharqiy Avstraliya tog'ining sharqiy qismida geografik zonalarning joylanishi.

Tabiiy geografik o'lkalari. Shimoliy Avstraliya, Sharqiy Avstraliya, G'arbiy Avstraliya, Markaziy tekislik va Janubi-g'arbiy Avstraliya, Janubi-sharqiy Avstraliya, Tasmaniya, ularning tabiiy geografik tavsifi

Okeaniya

Geografik joylanishi. Tabiatining asosiy qirralari. Okean ta'siridagi landshaftlarning keng tarqalganligi. Geologik tuzilishi va relefi. Mezozoy va Kaynazoy burmalanish mintaqalari va Janubiy-G'arbiy Okeaniya orollarining hosil bo'lishi. Vulkanlarning otilishi. Meloneziya, Mikroneziya va Poleneziya orollarining hosil bo'lishi. Tropik mintaqalarda okean satxining o'zgarishi va marjon orollarining hosil bo'lishi. Asosiy relef shakllari. Foydali qazilmalari. Iqlimi va ichki suvlari. Okean iqlimi. Xavo massalari va ularning harakati, harorat, yog'inlar, tropik siklonlar. Daryolar va ularning asosiy xususiyati (qisqaligi, asosan yomg'irdan to'yinishi, sharshara va ostonalarning ko'pligi va x.k.). Ko'llari, yer osti suvlari. Tuproq, o'simlik qoplami va hayvonot dunyosi. Tuproqlar va o'simliklarning asosiy turlari. Nam tropik mangra o'rmonlari. Savannalar. Hayvonot dunyosining o'ziga xos xususiyatlari. Tabiiy geografik o'lkalari: Melaneziya, Mikroneziya, Poleneziya va Yangi Zelandiya, ularning tabiiy geografik tavsifi.

Antarktida

Janubiy qutb doirasida joylashgan yagona materik. Tabiatining asosiy qirralari, o'lchamlari. Shakllanish tarixi, Antarktida materigi. Paleozoy burmalanish mintaqasi. Muz usti va osti relefi. Muzning qalinligi, muzning turlari, shelf muzliklari. «Vohalar». Iqlimining o'ziga xos xususiyatlari. O'simlik va hayvonot dunyosi. G'arbiy Antarktida, Sharqiy Antarktida, ularning tabiiy geografik tavsifi.

Dunyo okeani

Okeanlar tabiiy geografiyasining maqsadi va vazifalari, boshqa fanlar bilan aloqasi. Dunyo okeani tushunchasi. Dunyo okeani tabiatining asosiy xususiyatlari.

Okeanning birlamchiligi, ikkilamchiligi va litosfera plitalari tektonikasi nazariyalari. Okean tagi relefining asosiy shakllari, okean tagi yotqiziqlari.

Dunyo okeanining iqlimi va suv massalari. Iqlim hosil qiluvchi omillar. Doimiy va mavsumiy past va baland atmosfera bosimi markazlari, doimiy shamollar. Suvning shoʻrligi va harorati. Suv massalari va ularning harakati. Okeandagi hayot. Okean mavjudotlarining geologik faoliyati. Dunyo okeani biotsenozlari va biogeografik oblastlari.

Dunyo okeanining geografik mintaqalari. Suv yuzasidagi va okean tubidagi geografik mintaqalar. Okean tabiatini muhofaza qilish.

Regional birliklari: Tinch, Atlantika, Hind va Shimoliy Muz okeani. Okeanlarga umumiy tabiiy geografik taʼrif.

Tinch okeani

Tinch okeanning geografik oʻrni. Tabiiy sharoiti, tabiiy resurslari. Okean osti relyefining tuzilishi. Relyef shakllari. Suv osti tizmalari, botiqlar, choʻkmalar. Tinch okeanning materiklarga taʼsiri. Tinch okean iqlimi. Iqlim mintaqalarining shakllanishi. Tinch okeandagi orollar va ularning shakllanishi, turlari. Tabiat zonalari. Oʻsimliklar va hayvonot dunyosi geografiyasi. Tinch okean tabiiy resurslarini muhofaza qilish.

Atlantika okeani

Atlantika okeanining geografik oʻrni. Tabiiy sharoiti, tabiiy resurslari. Okean osti relyefining tuzilishi. Relyef shakllari. Suv osti tizmalari, botiqlar, choʻkmalar. Atlantika okeanining materiklarga taʼsiri. Atlantika okeani iqlimi. Iqlim mintaqalarining shakllanishi. Atlantika okeanidagi orollar va ularning shakllanishi, turlari. Tabiat zonalari. Oʻsimliklar va hayvonot dunyosi geografiyasi. Atlantika okeani tabiiy resurslarini muhofaza qilish.

Hind okeani

Hind okeanining geografik oʻrni. Tabiiy sharoiti, tabiiy resurslari. Okean osti relyefining tuzilishi. Relyef shakllari. Suv osti tizmalari, botiqlar, choʻkmalar. Hind okeanining materiklarga taʼsiri. Hind okeani iqlimi. Iqlim mintaqalarining shakllanishi. Hind okeanidagi orollar va ularning shakllanishi, turlari. Tabiat zonalari. Oʻsimliklar va hayvonot dunyosi geografiyasi. Hind okeani tabiiy resurslarini muhofaza qilish.

Shimoliy muz okeani

Shimoliy Muz okeanining geografik oʻrni. Tabiiy sharoiti, tabiiy resurslari. Okean osti relyefining tuzilishi. Relyef shakllari. Suv osti tizmalari, botiqlar, choʻkmalar. Shimoliy Muz okeanining materiklarga taʼsiri. Shimoliy Muz okeani iqlimi. Iqlim mintaqalarining shakllanishi. Shimoliy Muz okeanidagi orollar va ularning shakllanishi, turlari. Tabiat zonalari. Oʻsimliklar va hayvonot dunyosi geografiyasi. Shimoliy Muz okeani tabiiy resurslarini muhofaza qilish.

Tavsiya etilgan adabiyotlar roʻyxati **Asosiy adabiyotlar**

1. Баратов П. Ўзбекистон табиий географияси. (Олий Ўқув юртлари география талабалари учун ўқув қўлланма). Тошкент, Ўқитувчи. 1996
2. Баратов П, Маматқулов М, Рафиқов А. Ўрта Осиё табиий географияси. (Ўқув қўлланма) Тошкент, Ўқитувчи. 2002.
3. Пригула.Т.Ю., Ерёмина.В.А, Спрялин.А.Н. Физическая география материков и океанов. М.: Владос ИМПЭ им.А.С.Грибоедова.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Баратов П. Ўрта Осиё дарёлари. Ўқитувчи, Тошкент, 1992.
2. Баратов П. Ўзбекистон табиий географиясидан амалий машғулотлар. Тошкент, “Чўлпон”, 2005.
3. Баратов П, Соатов А. Умумий табиий география. Тошкент, “Ўқитувчи”, 2002.
4. Сабитова Н.И. Саидкаримова З. Дунёнинг табиий географияси ва топография асослари. Тошкент, Университет, 2007.

Elektron ta'lim resurslari

1. www.ziyonet.uz	2. www.nuu.uz	3. www.connect.uz
4. www.gov.uz	5. www.uz.wikipedia.org	6. www.qarshidu.uz

3. Jahon mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi fanning nazariy mashg‘ulotlari mazmuni.

Dunyoning hozirgi siyosiy kartasi

Dunyoning hozirgi siyosiy kartasi. Dunyo siyosiy kartasining shakllanish bosqichlari. Dunyo siyosiy xaritasidagi o'zgarishlar.

Dunyo mamlakatlarining turlari, ularni turkumlashtirish. Rivojlangan mamlakatlar, ularning jahon taraqqiyotidagi ahamiyati va o'rni. Jahonning rivojlanayotgan mamlakatlari, ularning xalqaro maydondagi ahamiyatning ortib borishi.

Jahon tabiiy resurslari

Kishilik jamiyati bilan tabiat o'rtasidagi munosabatlarning tarixiy xususiyatlarga ega ekanligi, jamiyat va tabiat o'zaro ta'sirining hozirgi davrdagi murakkablashuvi. Jahon yoqilg'i, rudali qazilmalarning materiklar va mamlakatlar bo'yicha geografik taqsimlanishining xususiyatlari. Yer va suv resurslarining butun dunyo va ayrim regionlar bo'yicha geografik taqsimlanishining xususiyatlari.

Dunyo okean resurslari: mineral, energetika va biologik resurslar. Dunyo okeani energetikava xom ashyo resurslaridan oqilona foydalanishning xalqaro muammolari. Rekreatsiya resurslari, ularning ayrim materiklar va mamlakatlar miqyosida taqsimlanishi hamda ulardan oqilona foydalanish.

Atrof muhit, insonning tabiatga ta'siri va uning sabablari, hozirgi zamon ekologik muammolari, ularni hal etish yo'llari.

Dunyo aholisi

Dunyo aholisining tadrijiy o'sishi. “Demografik portlash” tushunchasi, uning vujudga kelish sabablari. “Demografik tanglik”ni yuzaga keltiruvchi omillar. Mehnat resurslarining soni, sifati va “uchinchi dunyo” mamlakatlaridagi ishsizlikning kuchayishi.

Yer shari aholisining joylashuvi. Jahon urbanizatsiyasi va uning xususiyatlari. Dunyo aholisining milliy tarkibi. Yer kurrasi va ayrim regionlardagi etnik jarayonlarning turlari. Jahondagi yirik dinlar, aholining diniy tarkibi. Jahon aholisining o'sishi, oziq-ovqat muammosi.

Jahon iqtisodiyoti

Jahon xo'jaligi. Xalqaro geografik mehnat taqsimotining shakllanishi. Jahon xo'jaligi tarmoqlarining rivojlanish qonuniyatlari va xususiyatlari. Dunyo mamlakatlari iqtisodiy rivojlanishning notekisligi.

Jahon sanoati

Jahon sanoatining moddiy ishlab chiqarishdagi ahamiyati. Sanoat rivojlanishidagi hududiy farqlar, sanoatning ishlab chiqarish va hududiy tarkibiga ta'sir qiluvchi omillar.

Fan texnika taraqqiyotining sanoat rivojlanishi va joylanishidagi ahamiyati, energetika, metallurgiya, oziq-ovqat sanoatning regional va ayrim mamlakatlar bo'yicha rivojlanishi.

Jahon qishloq xo'jaligi

Agrar munosabatlar geografiyasi, fan texnika taraqqiyotining qishloq xo'jaligi geografiyasiga ta'siri. Jahonning yirik regionlaridagi dehqonchilik va chorvachilik geografiyasining asosiy xususiyatlari.

Jahon transporti va tashqi iqtisodiy aloqalar

Transportning moddiy boylik ishlab chiqarishdagi roli. Tashqi savdo yuklarini tashishdagi xalqaro mehnat taqsimotining rivojlanishdagi roli. Dunyo iqtisodiy aloqalarning o'zaro bog'liqligi ularning shakllari, tashqi savdo-xalqaro geografik mehnat iqtisodini ifodalovchi shakl sifatida jahon xo'jaligidagi tashqi iqtisodiy aloqalarning yangi yo'nalishlari va shakllari.

Yevropa Ittifoqi davlatlari

Yevropa Ittifoqi davlatlari: siyosiy geografik o'rni, tarixiy shakllanish xususiyatlari. Yevropadagi siyosiy vaziyatning hozirgi davrda tubdan o'zgarganligi. Yel davlatlarining jahon iqtisodiyoti va siyosatidagi o'rni va roli. Aholisi xususiyatlari, mehnat resurslari, zichligi, urbanizatsiya darajasi. Sanoati tarmoqlari, qishloq xo'jaligi, transporti, tashqi aloqalari, eksport darajasining yuqoriligi.

Germaniya, Fransiya, Buyuk Britaniya iqtisodiyotining umumiy tavsifi.

Taraqqiyotning o'xshashligi, monopoliyaning hukmronlik holati.

G'arbiy Yevropa mamlakatlari

Mintaqa davlatlari geografiyasi, demografik vaziyat. Xo'jaligi. Sanoat va qishloq xo'jaligi tarmoqlari geografiyasi. G'arbiy Yevropaning iqtisodi yuqori rivojlangan kichik davlatlari, GFR, Fransiya Respublikalari iqtisodiy va siyosiy geografik joylanishi, iqtisodiy taraqqiyotining umumiy tavsifi. Tabiiy resurslari, aholisi, uning tarkibi, urbanizatsiya darajasi. Xo'jaligi. Sanoat tarmoqlari, qishloq xo'jaligi, transporti, tashqi aloqalari.

Shimoliy Yevropa mamlakatlari

Shimoliy Yevropa mamlakatlari tarkibi. Iqtisodiy va siyosiy geografik o'rni. Tabiiy resurslari. Aholisi, milliy tarkibi, demografik holati. Urbanizatsiya darajasi. Xo'jalik tarmoqlari. Sanoati, qishloq xo'jaligi. Transporti. Tashqi iqtisodiy aloqalari. Eksport va importi.

Janubiy Yevropa mamlakatlari

Janubiy Yevropa mamlakatlari tarkibi. Iqtisodiy va siyosiy geografik o'rni. Tabiiy resurslari. Aholisi, milliy tarkibi, demografik holati. Urbanizatsiya darajasi. Iqtisodiyot tarmoqlari. Sanoati, qishloq xo'jaligi. Transporti va tashqi iqtisodiy aloqalari. Eksport va importi.

Italiyaning iqtisodiy va siyosiy geografik joylanishi, iqtisodiy taraqqiyotning umumiy tavsifi. Tabiiy resurslari, aholisi, uning tarkibi, urbanizatsiya darajasi. Iqtisodiyot tarmoqlarining rivojlanishi. Sanoat va qishloq xo'jalik tarmoqlari. Transporti, tashqi aloqalari.

Sharqiy Yevropa davlatlarining iqtisodiy geografik tavsifi

Sharqiy Yevropa mamlakatlari tarkibi. Iqtisodiy geografik o'rni xususiyatlari Sotsialistik tizimidagi sobiq mamlakatlar, ularning jahon taraqqiyotidagi ahamiyati va o'rni .tabiiy resurslari. Aholisi, iqtisodiyot tarmoqlari. Transporti va tashqi iqtisodiy aloqalari.

Rossiya Federatsiyasi. Iqtisodiy geografik o'rning xususiyatlari, siyosiy geografik vaziyati. Tabiiy resurslari ichda mineral resurslar bilan ta'minlanganligi, xilma-xilligi va ularning joylanishi. Demografik vaziyat. Rossiya sanoat tarmoqlari, qishloq xo'jaligi. Rossiyaning transporti va tashqi iqtisodiy aloqalari. Rossiya iqtisodiy rayonlari. Rossiyaning iqtisodiy aloqalari eksport-import tarkibi.

Ukraina, Belarus va Moldava mamlakatlarining iqtisodiy geografik o'rni. Tabiiy resurslari, aholisi va mehnat resurslari. Davlat tuzumi va siyosiy partiyalari. Xo'jaligi, sanoat va qishloq xo'jaligi rivojlanishining asosiy omillari. Transporti va tashqi iqtisodiy aloqalari.

Shimoliy Amerika mamlakatlarining iqtisodiy geografik tavsifi.

Shimoliy Amerika mamlakatlari. Shimoliy Amerika mamlakatlari iqtisodiy va siyosiy geografik ta'rifi.

AQSh iqtisodiy va siyosiy geografik o'rni. Tabiiy sharoiti va resurslari, uning xilma-xilligi. Aholisi va mehnat resurslari. demografik jarayonlar. Davlat tuzumi, ma'muriy hududiy bo'linishi. AQSh shtatlari. Iqtisodiyoti. Sanoat va qishloq xo'jaligi tarmoqlari, transport tizimining xususiyatlari. Rekreasion resurslar va turizm. Tashqi iqtisodiy aloqalari, turli guruhdagi mamlakatlar bilan iqtisodiy aloqalari.

Kanada hududining kattaligi, iqtisodiy va siyosiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va tabiiy resurslari. Aholisi va mehnat resurslari. Davlat tuzumi, tarixiy rivojlanish xususiyatlari. Iqtisodiyotiga umumiy tavsif.

Lotin Amerikasi davlatlari

Lotin Amerikasi davlatlari. Iqtisodiy va siyosiy geografik o'rni. Markaziy Amerika mamlakatlari. Meksika davlatining iqtisodiy geografik o'rni. Tabiiy resurslari. Aholisi. Davlat tuzumi. Iqtisodiyotiga umumiy tavsif, sanoati, qishloq xo'jaligi, transporti, tashqi iqtisodiy aloqalari.

Janubiy Amerika mamlakatlari. Braziliya davlati iqtisodiy va siyosiy geografik o'rni. Davlat tuzumi, ma'muriy bo'linishi. Tabiiy resurslari, aholisi, mehnat resurslari. Sanoati, qishloq xo'jaligi, transporti, tashqi iqtisodiy aloqalari.

Osiyo qit'asi subregionlari

Yangi sanoatlashgan davlatlar, ularning o'ziga xos xususiyatlari. Osiyoning yangi sanoatlashgan davlatlari siyosiy xaritasi, iqtisodiy geografik o'rni. Tabiiy resurslarning xilma-xilligi. Aholisi va mehnat resurslari, urbanizatsiya darajasi. Iqtisodiyotining o'ziga xosligi, sanoat va qishloq xo'jaligi. Transporti.

Sharqiy Osiyo davlatlari

Sharqiy Osiyo davlatlarining iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy resurslari, aholisi. Urbanizatsiya xolati. Zichlik. Sanoatlashgan yirik shaharlar geografiyasi. Xo'jaligi. Sanoat tarmoqlari, qishloq xo'jaligi va transporti.

Yaponiya

Yaponiya. Yaponiya iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy resurslari. Mineral va xom ashyo resurslarini kambag'alligi. Aholisi, aholining joylanishi, urbanizatsiya darajasi. Davlat tuzumi,

ma'muriy hududiy bo'linishi. Iqtisodiyotining rivojlanish xususiyatlari. ITTning sanoat va qishloq xo'jaligiga joriy etilishi. Qishloq xo'jaligi va uning intensivligi. Transporti, eksport va import tarkibi. Iqtisodiy rivojlangan mamlakatlar bilan raqobati. Iqtisodiy rayonlari.

Xitoy Xalq Respublikasi

Xitoy Xalq Respublikasi. Iqtisodiy geografik o'rni: tabiiy resurslari, mineral xom ashyolari, agroiqlimining xilma-xilligi. Aholisi, demografik vaziyati. Davlat tomonidan olib bolrilayotgan demografik siyosat, urbanizatsiya xususiyatlari, ichki migratsiya. Davlat tuzumi. Iqtisodiyotning o'ziga xosligi, taraqqiyot darajasi. Sanoati, sanoat tarmoqlari ichida yoqilg'i-energetika sanoatining ustunligi, qishloq xo'jaligi, donli va texnika ekinlari geografiyasi. Transporti, tashqi iqtisodiy aloqalari, iqtisodiy rayonlari.

Koreya Respublikasi

Koreya Respublikasi va KXDRning iqtisodiy geografik va siyosiy geografik o'rni. Tabiiy sharoiti va resurslari. Aholisi va mehnat resurslari. Davlat tuzumi va ma'muriy bo'linmalari. Tarixiy rivojlanish xususiyatlari, sanoati, qishloq xo'jaligi, transporti, tashqi iqtisodiy aloqalari.

Janubi-Sharqiy Osiyo mamlakatlari

Janubi-Sharqiy Osiyo mamlakatlari. Tabiiy, iqtisodiy geografik o'rni, siyosiy geografik holati. Tabiiy resurslari. Demografik holati. Urbanizatsiya darajasi. Sanoati, qishloq xo'jaligi. Transporti va tashqi iqtisodiy aloqalari. Eksport va importi.

Indoneziya. Iqtisodiy geografik o'rni. Tabiiy resurslari. Aholisi, demografik vaziyati, Urbanizatsiya xususiyatlari. Iqtisodiyotining o'ziga xosligi, taraqqiyot darajasi. Sanoati, qishloq xo'jaligi. Transporti, tashqi iqtisodiy aloqalari. Iqtisodiy rayonlari.

Janubiy Osiyo mamlakatlari

Janubiy Osiyo mamlakatlari. Tabiiy, iqtisodiy geografik o'rni, siyosiy geografik holati, tabiiy resurslari. Aholisi, tarkibi, demografik holati, urbanizatsiya darajasi, Sanoati, qishloq xo'jaligi, transporti, tashqi iqtisodiy aloqalari

Hindiston iqtisodiy geografik o'rni. Tabiiy resurslari, mineral xom ashyolari. Iqlimning xilma-xilligi, Aholisi, demografik vaziyati. Davlat tomonidan olib borilayotgan demografik siyosat, urbanizatsiya xususiyatlari, migratsiya holati. Iqtisodiyotning rivojlanish xususiyatlari, sanoati va qishloq xo'jaligi. Transporti, tashqi iqtisodiy aloqalari. Iqtisodiy rayonlari

Janubi-Garbiy Osiyo davlatlari

Janubi-Garbiy Osiyo davlatlari . Tabiiy va iqtisodiy geografik o'rni, xususiyatlari, siyosiy geografik holati. Tabiiy resurslari. Aholisi tarkibi, demografik holati, urbanizatsiya darajasi. Sanoati, qishloq xo'jaligi, transporti, tashqi iqtisodiy aloqalari .

Turkiya tabiiy va iqtisodiy geografik o'rni. Tabiiy resurslari. Aholisi va mehnat resurslari. Davlat tuzumi, ma'muriy bo'linmalari. Sanoat tarmoqlari, qishloq xo'jaligi, transporti va tashqi iqtisodiy aloqalari.

Kavkaz orti davlatlarning iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy resurslari. Aholisi, mehnat resurslari, davlat tuzumi. Kavkaz orti mamlakatlaridagi siyosiy vaziyat. Iqtisodiyotining rivojlanish xususiyatlari. Sanoat va qishloq xo'jaligi. Transporti va tashqi iqtisodiy aloqalari.

Fors ko'rfazi davlatlari tarkibi. Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy resurslari bilan ta'minlanganlik holati. Aholisi. Davlat tuzumi, sanoat, qishloq xo'jaligi, transporti, tashqi iqtisodiy aloqalari. Musulmonlar dunyosida tutgan o'rni.

Avstraliya va Okeaniya davlatlari

Avstraliya va Okeaniya davlatlari. Tabiiy va iqtisodiy geografik o'rni. Tabiiy resurslari, aholisi urbanizatsiya darajasi. Sanoati, qishloq xo'jaligi, transporti, tashqi iqtisodiy aloqalari.

Afrika davlatlari

Afrika davlatlari tabiiy va iqtisodiy geografik o'rni, tarkibi. Tabiiy resurslari, aholisi, sanoat, qishloq xo'jaligi va transporti. Subregionlari.

Misir va JAR davlatlarining tabiiy va iqtisodiy geografik o'rni. Tabiiy resurslari. Aholisi va mehnat resurslari. Davlat tuzumi, ma'muriy bo'linmalari. Sanoat tarmoqlari, qishloq xo'jaligi, transporti tashqi iqtisodiy aloqalari.

Dunyoning global muammolari

Dunyoning global muammolari. Ularning yuzaga kelish sabablari. Turlari. Jahon davlatlari siyosiy hayoti va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri.

(Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi uchun savollari ilova qilinadi)

Tavsiya etilgan adabiyotlar ro'yxati Asosiy adabiyotlar

1. Алисов Б.Хореев А. Экономическая и социальная география мира.М.: “Просвещение”, 2001 г.
2. Асанов, М.Набихонов, И.Сафаров. Ўзбекистон иқтисодий ва ижтимоий географияси.Т.: “Ўқитувчи”, 1994 й.
3. Вахритинов В.А. va boshqalar. Jahon ijtimoiy va iqtisodiy geografiyasi. Т.:2008 у.
4. Ўзбекистон республикаси иқтисодиёти. Т.: “Ўқитувчи”, 1998 й.
5. Ўзбекистон Республикаси Энциклопедияси.Т.: “Ўқитувчи” , 1997 й.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Гладкий Ю.Н., Лавров С.Б. Глбальная география. – М.: Дрофа, 2004.
2. Родионова И.А. Экономическая и социальная география мира. – М.: Юрайт, 2012.
3. Социально-экономическая география зарубежного мира. – М.: Дрофа, 2001.

Elektron ta'lim resurslari

1. www.ziyonet.uz	2. www.nuu.uz	3. www.connect.uz
4. www.gov.uz	5. www.uz.wikipedia.org	6. www.qarshidu.uz

III. Mutaxassislik fanidan yakuniy davlat attestatsiyasini baholash mezonlari.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 1999 yil 8 iyundagi 194 sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan Yakuniy baholash bosqichida “Yozma ish” usulini tadbiiq etish bo'yicha namunaviy Nizomga ko'ra, yozma ish usulida tashkil etiladi. Bunda “Yozma ish” ning hajmi 1000-1200 so'zgacha belgilanadi. “Yozma ish” ni o'tkazish uchun 3 soat vaqt beriladi.

“5110500 – Geografiya o'qitish metodikasi” ta'lim yo'nalishi yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlarini baholash quyidagi tartibda amalga oshiriladi:

Mutaxassislik fanlaridan tuzilgan har bir variant 5 tadan savolga ega. Shundan 1 ta savol Geografiya o'qitish metodikasi fanidan, 2 ta savol Meteriklar va okeanlar tabiiy geografiyasi fanidan va 2 ta savol Jahon mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi fanidan tuzilgan.

Tuzilgan variantlardagi har bir savol 1-20 ballga baholanadi. Variantdagi jami savollarni baholash yig'indisi maksimum 100 ballni tashkil etadi.

OTMlarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholashning reyting tizimi to'g'risidagi Nizom asosida talaba yozma ish natijalariga ko'ra 86-100 ball to'plasa a'lo bahoga, 71-85 ball to'plasa yaxshi bahoga va 55-70 ball to'plasa qoniqarli bahoga loyiq deb topiladi. Agar talaba yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari natijalariga ko'ra 54 va undan past ball to'plasa "qoniqarsiz" baholanadi. Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlarini o'tkazuvchi komissiya a'zolari bajarilgan ishning hajmi va sifatiga qarab ball qo'yadilar. Ballar qaydnomaga umumlashtirilib yoziladi.

IV. Mutaxassislik fanlaridan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari quyidagi mezon asosida baholanadi:

№	Baholash mezon	Ajratilgan ball
1	Xulosa va qaror qabul qilish	4,0 gacha
2	Ijodiy fikrlay olish	4,0 gacha
3	Mustaqil mushohada yurita olishi	3,0 gacha
4	Olgan bilimlarini amalda qo'llay olishi	3,0 gacha
5	Mohiyatini tushuna olishi	3,0 gacha
6	Tasavvurga ega bo'lishi	3,0 gacha
	jami	20 gacha

IV. Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlarini o'tkazish tartibi.

"5110500 – Geografiya o'qitish metodikasi" ta'lim yo'nalishi bo'yicha yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari yozma ish usulida tashkil etiladi, ushbu tartib OTM kengashi qarori asosida universitet rektori tomonidan tasdiqlanadi hamda yakuniy davlat attestatsiyasi boshlanishidan olti oy ilgari talabalar etiboriga havola etiladi. Talabalar yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari dasturi bilan ta'minlanadilar, ularga tayyorgarlik ko'rish va maslahatlar berish uchun zarur shart sharoitlar yaratiladi.

Mutaxassislik fanlaridan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlariga tegishli ta'lim dasturlarini to'liq tugatgan va o'quv rejasida nazarda tutilgan barcha sinovlardan muvaffaqiyatli o'tgan talabalar qo'yiladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasiga kiritilgan barcha turdagi attestatsiya sinovlari bo'yicha talabaning o'zlashtirish ko'rsatkichlari reyting tizimiga muvofiq aniqlanadi hamda yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyasining majlis bayoni belgilangan tartibda rasmiylashtirilgandan so'ng shu kunning o'zida e'lon qilinadi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlaridan o'tolmagan talaba uch yil ichida yakuniy davlat attestatsiyasiga qaytadan kiritiladi.

Uzrli sabablarga ko'ra yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlariga kelmagan talabalar rektorning buyrug'i bilan yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyasining ishi yakunlanishiga qadar boshqa muddatlarda o'tkaziladigan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlariga kiritilishi mumkin.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari natijalaridan norozi bo'lgan bitiruvchi talabalar ariza bilan murojaat qiladilar. Ularning arizalarini ko'rib chiqish uchun rektor buyrug'i bilan apellyatsiya komissiyasi tuziladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlarini o'tkazuvchi komissiya a'zolari shu ta'lim yo'nalishi bo'yicha kadrlar tayyorlovchi kafedralar professor - o'qituvchilari va iste'molchi korxonalarining etakchi mutaxassislari tarkibidan jalb etiladi.

V. Apellyatsiya tartibi

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari jarayonida qo'yilgan ballar (baho) dan norozi bo'lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi baholari e'lon qilingan kundan e'tiboran 24 soat muddat ichida apellyatsiya komissiyasiga murojaat qilish xuquqiga egadir.

Apellyatsiya komissiyasi o'z xulosasini bitiruvchiga bir kun muddat ichida ma'lum qilishi lozim. Murojaat mazmuni faqat o'zining ball (baho)lari haqida bo'lsa qabul qilinadi, lekin boshqa holatlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

Geografiya o'qitish metodikasi fanidan nazorat savollari

1. Geografiya o'qitish metodikasining fan sifatida o'qitilishi. metodika so'zining ma'nosi. Geografiya o'qitish metodikasi fani ta'rifi. Pedagogika fani uni maqsad va vazifalari. Pedagogikaning tarkibiy qismlari. (pedagogika, metodika, didaktika, metod).
2. Geografiyaning tabiiy fanlar: kimyo, biologiya, tarix, fizika, matematika fanlari bilan aloqasi. (davriy sistema, qonun, qonuniyat, matematika - statistika).
3. Ma'ruza usuli va unga qo'yiladigan didaktik talablar. O'qib berish o'qitishning asosiy maqsadi nimalardan iborat. (ma'ruza, seminar, noan'naviy dars).
- 4 Geografiya o'qitish metodikasi qaysi fanlar qatoriga kiradi. Geografiya ta'lim uslubiyati qaysi muammolarni tadqiq qiladi. (ijtimoiy, geografiya, maktab, dars).
- 5 Geografiya chet tillari, ona tili va adabiyot, tarix fanlari bilan aloqasi. (tarixiy geografiya, toponomika, qabila, jamoat, millat).
- 6 Maktab geografiyasida ta'lim-tarbiyaning birligi. maktab geografiyasining ta'limy-vazifasi. (ta'lim, tarbiya, bilim, bilish, o'qish, o'qitish).
7. Geografiya o'qitish metodikasining tarkibiy qismlari. Geografiyaning umumiy va xususiy metodlari. Geografiya ta'lim metodikasi bilan kimlar shug'ullangan. (tabiiy, iqtisodiy geografiya, o'lkashunoslik, xususiy metodika).
8. Geografiya ta'lim jarayonida tarbiyalash usullari. O'quvchilarda ilmiy dunyoqarashni shakllantirish va estetik axloqiy tarbiyalash. (nafosat, did, axloq, mantiq).
9. Geografiya o'qitish metodikasining vazifalari. maktab geografiyasining ta'lim-tarbiyaviy maqsadlarini ochib berish va uni takomillashtirish. Bu vazifa qanday qismlardan iborat. (ta'lim, tarbiya, maqsad, vazifa)
- 10 Maktabda geografiya darsi. Darsning maqsadi va mazmuni. Metod tanlash. Pedagogik texnologiyalar. (dars, maqsad, mazmun, metod, texnologiya).
11. O'quvchilar ongida ilmiy dunyoqarashni tarkib toptirishda geografiya fanining roli (dunyoqarash, g'oya, nazariya, amaliyot)
12. Geografiya o'qitish metodikasining shakllanishi va rivojlanishi. miloddan avvalgi geografiya (Erotofen, Strabon, Ptolomey asarlarida geografiya) Geografika, sayohatnoma, yilnoma, zafarnoma).
- 13 O'quvchilarni vatanparvarlik va baynalminallik ruhida tarbiyalashda geografiya fanining ahamiyati. (Vatan-vatanparvarlik, internatsionalizm, baynalminallik).
14. O'rta asrlar geografiyasi. O'rta Osiyolik geograf va sayyohlarning geografiyaga qo'shgan hissasi. (Xorazmiy, Beruniy, Al Farg'oniy, Ulug'bek, Bobur) nomlari bilan bog'liq geografik meros. («Kitob sur'atal-arz», «Hindiston», «Boburnoma»).
15. Maktab geografiya ta'limning mazmuni va geografiya fanlari tizimi. (ta'limning mazmuni, maqsadi va vazifasi)
16. Yangi bilimlar berish darsi. Bir soatlik darsning reja bayonnomasi. Darsni boshlash. Yangi dars va uni mustahkamlash. (an'naviy, no'anaviy darslar, dars bayonnomasi va andozasi).
17. O'qitish maqsadlarini aniqlash. (A) ta'limy, (B) tarbiyaviy, (C) bilish qobiliyatini rivojlantirilishi).
18. Geografiya darslarida o'quvchilar faolligini oshirish yo'llari va uni o'quvchilar bilimni oshirishdagi o'rni. (muayyan mavzu misolida tushuntirish. (amaliy ish, mustaqil ish, laboratoriya ishi).
19. O'zbekistonda geografiya ta'limning rivojlanishi dastlabki geografiya darsliklari dasturlari. (M. Bexbudiy, N. Balashov, N.P. Afxangelskiy, A. Obizov asarlari).
20. Hikoya qanday geografik obyektlarni tasvirlashda qo'llaniladi. Geografik tushuntirish nima va unga qo'yiladigan talablar. (hikoya, obyekt, tasvir, tushuntirish).
21. Mustaqil O'zbekistonda geografiya ta'limning yo'lga qo'yilishi. «Ta'lim to'g'risidagi» qonun va «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi»ni bajarishda geografiya ta'lim metodikasi fani oldida turgan vazifalar. (Davlat ta'lim standarti, dastur darslik).

22. Suxbat va savol-javob usullarining o'xshash va farqli tomonlarini qiyoslang ularni biron mavzu misolida yoritib. (Everistik suxbat, viktorina, baxs, mushoira).
23. Geografiya ta'lim uslublari. O'qitish uslubi tushunchasi ta'rifi. O'quv uslublarini sinflashtirish. (metod, usul, uslub, uslubiyat, metodika).
24. O'quvchilarni darslik ustida ishlashga o'rgatish. Geografiyadan o'quv materiallarni rejalash. (dars, darslik, o'quv qo'llanmasi, uslubiy qo'llanma).
36. Ma'ro'za usulining geografiya ta'limda tutgan o'rni. Ma'ruzaga qo'yiladigan didaktik talablar. (an'anaviy va no'anaviy darslar moduli ta'lim).
25. O'quvchilarning ilmiy bilish jaoliyati pedagogic munosabat tiplari. O'qitish jarayonida obyekt va subyekt. (obyekt, subyekt, o'qitish jarayonida obyekt va subyekt. (obyekt, subyekt, jarayon, o'qish, o'qitish)
26. Geografiya darslari tahlilining tartibi. Dars tahlilining tahminiy namunasi. (darsgacha, darsda)
27. O'qituvchining o'qitish maqsadlari. O'quvchini bilim va ko'nikmalarni egallashi, o'quvchi ongini rivojlantirish va bilim va ko'nikmalar asosida tarbiyalash. (BKM ta'lim, kompetensiya)
28. O'quvchilarda dunyoqarashni shakllantirishda geografiyaning ahamiyati. Tabiiy va iqtisodiy geografiya kurslarida dunyokarash-g'oyalari. Jamiyat va tabiat aloqadorligi. (dunyoqarash, -g'oya, buzg'unchi va bunyodkor g'oyalar)
29. Geografiya ta'lim va fanlararo aloqa. Geografiya o'qitish samaradorligini oshirishda O'zbekistonning til haqidagi qonuning ahamiyati (raqam, model, modellash, statistika)
30. «Yangi usul» maktablarida geografiya ta'lim. Fotix Karimning geografiya kitobi. Geografiya o'qituvchilari birinchi sezdi. D.N. Anuchin dasturlari. (kitob, darslik, dastur, qo'llanma).
31. Geografiyaga doir o'quv rejasi. (taqvim reja, geografiya darslarini rejalashtirish, dars bayonnomasi)
32. Geografiya o'qitish metodikasining mazmuni va vazifalari nima? Qanday fanlar pedagogika, fanlari tizimini tashkil qiladi. (pedagogika, psixologiya, didaktika, metodika).
33. O'zbekiston maktablarida geografiya ta'limning yo'lga qo'yilishi. Abdulla Avloniy rahbarligidagi bosmaxonada bosilgan dastlabki kitobchalar («Yer yuzi», «Jug'rofiyasi ijtimoiy», (Umumiy geografiya) Jug'rofiyasi riyoziy (Matematik geografiya)
34. Geografiya o'qitish metodikasi qanday muammolarni tadqiq qiladi. Geografiyaning xususiy va umumiy metodikasi deganda nimani tushunasiz? (Kuzatish, tajriba, nazariya, amaliyot)
35. Geografik ko'nikma va uni shakllantirish bosqichlari. Ko'nikma va malaka. Uning bilim sifati bilan aloqadorligi. (bilim, ko'nikma, malaka).
36. O'zbek maktablarida geografiya ta'limning rivojlanish bosqichlari. Axmad Donish, Hamza kabi ilg'or fikr namoyondalari va geografiya ta'lim. (jadid maktablari, machit maktablari, madrasa)
37. O'zbek maktablari dastlabki geografnya darsliklari. Pedagogika matbuot nashrlari. Geografiya o'qituvchilari dastlab qaysi oliy o'quv yurtlarida tayyorlangan. (UMU, SamDU, TDPU, FDU, BDU)
38. Ko'nikmaning malakaga aylanish jarayoni. Bilimlar sifati. (amaliy ko'nikma, malaka, avtomatlashgan ko'nikma).
39. Geografiya ta'limda ro'y bergan yirik islohotlar. O'zbekistonda geografiya ta'limda qanday yutuqlarga erishildi. (hamkorlik pedagogikasi, ta'limiy oyinlar, dars bayoni va andozasi)
40. Xorijda geografiya ta'lim yo'nalishlari I, II, III, gurux. mamlakatlari. Uch bosqichli ta'lim tizimi (integrativ kurs, fakultativ, ta'lim tizimi)
41. Geografiya ta'lim uslubiyatining didaktika va psixologiya fanlari bilan aloqadorligi u qanday fanlar tizimiga kiradi. (didaktika, ruhshunoslik, metodika, tizim)
42. O'quvchilar dunyoqarashini shakllantirishda fanlararo aloqa va uning ahamiyati. Tabiat va inson o'rtasidagi aloqadorlik va dunyoqarashni shakllantirish g'oyasi o'rtasidagi bog'liqlik. (g'oya, bunyodkor va tajovuzkor g'oyalar, ilmiy dunyoqarash)
43. Geografiya ta'lim metodlari tasnifi. Ta'lim uslublari. Ta'lim usuliga qo'yiladigan talablar. (metod, usul, uslub, uslubiyat)
44. MDH va Sharqiy Yevropa maktablarida geografiya ta'lim. Dars va uning tarkibiy qismlari. (dars, darslik, o'quv qo'llanma)

45. Geografik karta bilan ishlash uslubi. (Karta, globus)
46. Geografiya darslarida doskadan foydalanish. Uni o'quvchilar bilimini mustahkamlashdagi va savodxonligini oshirishdagi roli. (pedagogika texnologiya, kompyuter, ta'lim texnologiyasi)
47. Geografiya ta'lim metodikasining geografiya pedagogika va psixologiya fanlari bilan aloqasi. (bilim, diqqat, xotira. Dalil, isbot)
48. Maktab geografiyasi mazmunini ilmiy jihatdan asoslashda qanday tadqiqot usullari qo'llaniladi. (tajriba, nazariya, amaliyot, ilmiy bilish, gipoteza)
49. Usul tanlash qanday omillarga bog'liq ekanligini izohlang. (usul, uslub, uslubiyat)
50. Mahalliy va chet el olimlarining geografiya ta'lim metodikasi bo'yicha ilmiy tadqiqotlari. (H.Hasanov, O.Mo'minov, P.Musaev, R.Qurbonniezov, A.V.Darinskiy, L.M.Pancheshnikova, I.S.Matrusov), (geografiya o'qitish, geografiya ta'lim, ta'lim-tarbiya birligi)
51. Geografiya o'qitish metodikasining geografiya, pedagogika. Psixologiya fanlari bilan aloqasi. (ruxshunoslik, didaktika, xususiy metodika)
52. Geografiya ta'limda og'zaki bayon etish usullari va ularning tasnifi. (hikoya, suhbat, tushuntirish)
53. Tabiiy geografiya boshlang'ich kursining tuzilishi va mazmuni, o'qitish usullari. (yer shari, geografik qobiq, litosfera, gidrosfera, biosfera)
54. Predmetlararo aloqa asosida o'quvchilarda geografik bilimlar tizimini shakllantirish (predmetlararo aloqa, dars rejasi)
55. Hikoya, suhbat, tushuntirish usullari va ularga qo'yiladigan talablar. (savol-javob, everistik suhbat, izohlab o'qish)
56. O'rta Osiyolik olim va mutaffakkirlarning o'zbek maktablarida geografiya faniga va uning ta'limga qo'shgan hissasi. (Yer yuzi-geografiya, Mineralogiya, Ziji Ko'rgoniy)
57. Geografik bilim. Nazariy va Empirik bilimlarni qiyoslang. Geografik tushuncha va uning turlari. Tushunchalarni shakllantirish usullari. (bilim, nazariya, amaliyot, tajriba)
58. Tushunchaga qo'yiladigan talablar. Asosiy pedagogik tushunchalar. (shaxs kamoloti va ta'lim-tarbiya tushunchalari)
59. Darsga qo'yiladigan pedagogik, didaktik talablar. Darsning maqsad va vazifalari. (pedagogika, didaktika, dars, darslik).
60. Maktab geografiya darsliklari bilan ishlash. Darslikga qo'yiladigan talablar.
61. Darsga metod tanlash. Darsni rejalashtirish va uning turlari. (usul, reja, taqvim-reja, noan'naviy dars).
62. Geografiya ta'lim metodlari tasnifi. Ta'lim uslublari. Ta'lim usuliga qo'yiladigan talablar. (metod, usul, uslub, uslubiyat)
63. Zamonaviy geografiya xonasini tashkil qilishga qo'yiladigan talablar
64. Geografiya ta'limida sinfdan tashqari ishlar (Geografiya kechalari, ekskursiya sayr sayohatlar)
65. Geografiya ta'limida sinfdan tashqari ishlar ishlar (Geografiya fan oyliklari, fan olimpiyadalar, bilimlar bellashuvi)
66. Sinfdan tashqari ishlarning maqsadi va vazifalari, Sinfdan tashqari ishlarning shakllari,
67. Geografiya to'garagi, geografik jamiyat, o'lkashunoslik muzeyi
68. Tabiiy geografik o'quv sayohatlar: umumiy tabiiy geografik o'quv sayohatlari, maxsus geografik, iqtisodiy geografik tarixiy geografik va o'lkashunoslik sayohatlari
69. Geografiya o'qituvchisining darsga tayyorgarligi.
70. Ta'limning texnik vositalari va axborot texnologiyalarining geografiya ta'limidagi ahamiyati.
71. Maktab geografiya maydonchasini tashkil etish
72. O'qitish vositalari va ularning ahamiyatini, geografiya darsligi bilan ishlash
73. Darslikdagi geografik rasmlar, statistik ma'lumotlar va ular bilan ishlash
74. O'qitish vositalari tasvirli qo'llanmalar, natural qo'llanmalar va ularning ahamiyatini
75. Geografiyani o'qitishda hamkorlikda o'qitish texnologiyasi (Hamkorlikda o'qitish texnologiyasining o'ziga xos xususiyatlari, asosiy g'oyasi, metodlari, "Komandada o'qitish" igzag" yoki "arra")

76. Geografiyani o'qitishda muammoli ta'lim texnologiyasi (Muammoli-izlanish xarakteridagi suhbat, muammoli bayon, muammoli amaliy ishlar muammoli darslarning turlari.)
77. Kichik guruhlarda hamkorlikda o'qitish metodini izohlang (R.Slavin)
78. Geografik kartalarni o'qish bosqichlarini izohlang
- 79 Geografiyani o'qitishda muammoli ta'lim texnologiyasi (Muammoli ta'lim texnologiyasining o'ziga xos xususiyatlari, muammoli metodlar)
80. Geografiyani o'qitishda loyihalash texnologiyasi(Loyihalash texnologiyasi, ijodiy, ilmiy-tadqiqot xarakteridagi muammolarni loyihalash).
- 81 Hamkorlikda o'qitishning zig-zag yoki arra metodini izohlang (E.Aronson)
- 82 Loyihalash texnologiyasining o'ziga xos xususiyatiga ko'ra tasnifi
- 83Geografiyani o'qitishda kartografik texnologiya(Geografik karta, tarx, aerosurat, masshtab.)
- 84Geografiya darslarida va darsdan tashqari ishlarda zamonaviy ta'lim vositalaridan foydalanish yo'llari. (tabiiy va tasviriy ta'lim vositalarining yangi avlodi va axborot texnologiyalari mahsullari: slaydlar, ko'rgazmali, modullashtirilgan va nazorat dasturlari)
- 85 . Birgalikda o'qiyimiz" metodini izohlang.
- 86 Kichik guruhlarda hamkorlikda o'qitish metodini izohlang (R.Slavin)
- 97 . Geografik kartalarni o'qish bosqichlarini izohlang.
88. Geografiyani o'qitishda modulli darslar-dan foydalanish yo'llari(Modulli ta'lim texnologiyasi, modul dasturlarining turlari, uni tuzish prinsiplari, didaktik maqsadlar majmuasi .)
- 89.Geografiyani o'qitishda hamkorlik-da o'qitish texnologiya-si (Hamkorlikda o'qitish texnologiyasining o'ziga xos xususiyat-la-ri, asosiy g'oyasi, metodlari, Birgalikda o'qiyimiz", "Kichik guruhlarda ijodiy izlanish-ni tashkil etish")
- 90.Pedagogik texnologiyalar tasnifi.(shaxsga yo'naltirilganlik ta'lim oluvchilarning bilish faoliyatini tashkil etish va boshqarilishiga,an'anaviy ta'limni mazmunan yangilash)
- 91 Geografiyani o'qitish jarayonida didaktik o'yinli darslardan foydalanish yo'llari(Didaktik o'yinli darslarning turlari ishbilarmonlar o'yini, konferensiyalar, o'yin mashqlar va ularning texnologik xaritasi)
- 92 Muammoli izlanish metodini izohlang (suhbat metodi)
- 93 Geografiyani o'qitish jarayonida didaktik o'yinli darslardan foydalanish yo'llari(Didaktik o'yinli darslarning turlari, syujetli-rolli, taqdimot, ijodiy o'yin mashqlar va ularning texnologik xaritasi.)
- 94.Geografiyani o'qitishda modulli darslar-dan foydalanish yo'llari(Modulli ta'lim texnologiyasi, modulning didaktik maqsadi (MDM), xususiy didaktik maqsadlar (XDM), o'quv faoliyati elementlari (O'FE).)
95. Pedagogik texnologiyalarning uch darajasi (umumpedagogik, xususiy (o'quv fanlari) va kichik texnologiyalar)
96. Muammoli bayon metodini izohlang (muammoli savol)
- 97Geografiyani o'qitishda modulli darslar-dan foydalanish yo'llari(Modulli ta'lim texnologiyasi, modul dasturlarining turlari, uni tuzish prinsiplari, didaktik maqsadlar majmuasi .)
- 98.Geografiyani o'qitishda hamkorlik-da o'qitish texnologiya-si (Hamkorlikda o'qitish texnologiyasining o'ziga xos xususiyat-la-ri, asosiy g'oyasi, metodlari, Birgalikda o'qiyimiz", "Kichik guruhlarda ijodiy izlanish-ni tashkil etish")
- 99 Geografiyani o'qitishda didaktik o'yinli darslar. (Ishbilarmonlar o'yini)
- 100 Geografiyani o'qitishda o'quvchilarning bilish faoliyatini tashkil etish va boshqarish yo'llari (O'quvchilarning bilish faoliyati, sub'ekt-sub'ekt munosabatlar, yalpi, individual va kichik guruhlarda o'qitish).

Materiklar va okeanlar tabiiy geografiyasi fanidan nazorat savollari

1. Afrika tabiatini tarkib topishidagi asosiy bosqichlari (Afrika platformasi, qalqonlari, relyefi, muhim foydali qazilmalari)

2. Afrika tuproq va o'simliklari (lateritlashish, asosiy tuproq tiplari, o'simlik turlari, tabiat zonalari bo'ylab tarqalishi)
3. Afrikaning hayvonot dunyosi (zoogeografik oblast va oblastchasi, shimoliy qism faunasi, efiopiya oblasti, faunasi, Madagaskar faunasi, milliy parklar, qo'riqxonalar)
4. Afrikaning hududiy tafovutlari va tabiiy geografik rayonlari (kenglik zonalari, relyefi, Past Afrika va Baland Afrika, Atlas tog'lari, Sahroi Kabir, Sudan-Gvineya, Kongo cho'kmasi va uning atrofidagi balandliklar).
5. Afrikaning ichki suvlari (daryolari, to'yinishi, oqimni havzalar bo'ylab taqsimlanishi, daryolarning ahamiyati, ko'llari, tiplari).
6. Afrikaning iqlim sharoiti (havo massalari, passatlar, quyosh nur sohadigan, isitadigan davrlarning ko'pligi, yozgi va qishki havo haroratlari, yog'inlar, taqsimlanishi, iqlim mintaqalari)
7. Afrikaning umumiy tavsifi (maydoni, chekka nuqtalari, tabiatini Yevrosiyoga, Janubiy Amerikaga o'xshash tomonlari, farqlari, yer yuzasining tuzilishi)
8. Amur – Saxalin o'lkasi (geologik tuzilishi va relyefi, iqlimi, suvlari tuprog'i, o'simligi, hayvonot dunyosi, resurslari)
9. Antarktidaning geologik tuzilishi va loja tubining relyefi (Antarktida platformasi alp, And burmalari, tub relyef shakllari, G'arbiy Antarktida, Sharqiy Antarktida muz osti relyefi, muz massalari).
10. Antarktidaning organik dunyosi (hayvonot olami, turlari, o'simliklari, "voha" o'simliklari)
11. Antarktidaning umumiy tavsifi (materikni kashf etilishi, muzlanish markazi maydoni, eng baland materik, sovuqlik qutbi, haroratlar, ilmiy stansiyalar, G'arbiy Antarktida, Sharqiy Antarktida, geografik rayonlashtirilishi).
12. Apennin yarim oroli (tarkibi, tipik O'rta dengiz iqlimi, suvlari, orografiyasi, vulqonlar, tuprog'i, balandlik mintaqalanishi, tabiatini muhofazasi)
13. Arabiston yarim oroli (Afrika tropik cho'llari, yorilish, neoglidagi harakatlar, tog'lari o'rta Arabiston platosi, nurash va shamol, harorat, yerosti suvlari, vohalar, tuprog'i, o'simligi, hayvonlari)
14. Atlantika okeani (o'lchamlari, relyefi, iqlimi, suvlari, oqimlari, organik dunyosi)
15. Atlantika okeaniga umumiy tabiiy – geografik tavsif (o'lchamlari, relyefi, iqlimi, suvlari, oqimlari, organik dunyosi)
16. Avstraliya hududini tarkib topish tarixi va foydali qazilmalari (G'arbiy va Markaziy, Sharqiy qismlarga ajralishi, Avstraliya platformasi, qalqonlari, Sharqiy Avstraliya burmali oblasti, geologik davrlardagi taraqqiyoti).
17. Avstraliya va Okeaniyaning tekshirilish tarixi (V.Yanszon, A.Tasman, J.Kuk. F.Magellan, N.N.Mikluxo-Maklay)
18. Avstraliyaning ichki suvlari (ko'llari, daryolarining to'yinishiga ko'ra turlari, yog'inlarning mavsumiy taqsimlanishiga bog'liqligi, oqimni havzalar bo'yicha taqsimlanishi)
19. Avstraliyaning iqlimi (iqlim hosil qiluvchi asosiy omillari, havo massalari, passatlar, havo haroratlari, quyosh nur sohadigan davrning uzoqligi, yog'inlar, iqlim mintaqalari).
20. Avstraliyaning tuproq va o'simliklari, hayvonot dunyosi (Laterit tuproqlar, kserofit va arid, boshqa materiklar bilan aloqasi, floristic va faunistik rayonlashtirilishi, endemizm, xaltalilar).
21. Avstraliyaning umumiy tavsifi (relikt, sahrolar, skreb, krik, chala cho'llar, siyrak quruq butalar mamlakati, maydoni, chekka nuqtalari, tabiatini Afrikaga o'xshash tomonlari, yer yuzasi tuzilishi).
22. Buyuk tekisliklar (geografik o'rni, yer yuzasining tuzilishi, iqlimi, ichki suvlari, tuproq va o'simliklari, tabiiy resurslari)
23. Dunyo okeanidagi harakatlar (to'lqinlar, suvning ko'tarilishi va qaytishi, doimiy oqimlar, zichligi)
24. Dunyo okeanidagi hayot (pelagnal, bental qatlamlari, biologik resurslar)
25. Efiopiya tog'ligi va Somali platosi (geografik o'rni, chegaralari, kristalli jinslar, yog'inlar, harorat, daryolar, balandlik mintaqalari, hayvonot olami)

26. Ekvatorial And tog'idagi balandlik mintaqalariga tavsif (te'rra fria, te'rra elada, te'rra templada, te'rra kal'yenti)
27. Fennoskandiya (joylanishi, tarkibi, geologik rivojlanish tarixi va relyefi, iqlimi, suvlari, tuprog'i, o'simligi, hayvonot dunyosi)
28. G'arbiy Sibir tekisligi (geologik tuzilishi, relyefi, iqlimi, suvlari, tabiat zonalari va tabiiy resurslari)
29. Grenlandiya tabiiy – geografik o'lkasi. (Muzliklar saqlanishi, qirg'oqlari ta'rifi, tuproq va o'simliklari, hayvonot dunyosi)
30. Himolay tog'lari (umumiy tushuncha, quyi bosqich, ikkinchi, uchinchi-Sivalik, Kichik Himolay, Katta Himolay relyefi, landshaft mintaqalari va hayvonlari)
31. Hind okeani (o'lchamlari, relyefi, iqlimi, suvlari, oqimlar, organik dunyosi)
32. Hindiston yarim oroli (Kristalli asos jinslari, normada daryo vodiysi, relyefi, iqlimi, yog'inlar-harorat, daryolari, qizil va resurslar, savannalar, koromandel, malabar, sohillari, hayvonlari)
33. Islandiya (o'lchamlari, vulkanizm, antropogen muzlanishi, qor chegarasi va muzliklar, geyzerlar, irmiger oqimi, harorat va yog'inlar, daryolari, tuproq-o'simligi).
34. Janubi-G'arbiy Osiyo (Arabiston yarim orol, Mesopotamiya, Osiyoning O'rta dengiz bo'yi-umumiy tavsif-relyefi, iqlimi, harorat, chalacho'l, cho'l, toshloq cho'l, o'simlik va hayvonotlari, neft)
35. Janubi-SHarqiy Osiyo (Hindiston, Malayya arxepelagi-geologik tuzilishi, relyefi, iqlimi, ichki suvlari, tuprog'i, o'simligi, hayvonot dunyosi)
36. Janubiy – G'arbiy Osiyo (tarkibi, Araviya, Mesopotamiya, Osiyoning O'rta dengiz bo'yi – joylashgan o'rni, o'lchamlari, geologik tuzilishi, relyefi, iqlimi, suvlari, tuprog'i, o'lchamligi, hayvonot dunyosi, tabiiy resurslari)
37. Janubiy Amerika hududini tarkib topishi, foydali qazilmalari (Braziliya platformasi, And strukturalari, muhim foydali qazilmalari).
38. Janubiy Amerika materigining tabiiy geografik rayonlashtirilishi (And tashqarisidagi sharq, Lyanos, Amazoniya, Patagoniya, Pampa...)
39. Janubiy Amerikaning ekvatorial, subekvatorial mintaqalari va tabiat zonalari (geografik o'rni, iqlimi, tuproq, o'simlik va hayvonot dunyosi, tog'laridagi balandlik mintaqalari)
40. Janubiy Amerikaning ichki suvlari (Daryolarining to'yinishi, oqimi, havzalar bo'ylab taqsimlanishi, ko'llar, suvlarining sifati)
41. Janubiy Amerikaning iqlimi (atmosfera sirkulyatsiyasi, quyosh radiatsiyasi, yozgi va qishki haroratlar, yog'inlar)
42. Janubiy Amerikaning mo'tadil iqlim mintaqasiga tavsifi (chalacho'l zonasi, qurg'oqchil dashtlar zonasi, aralash o'rmonlar zonasi)
43. Janubiy Amerikaning subekvatorial mintaqasi (subekvatorial o'rmonlar zonasi, savannalar, siyrak o'rmonlar hamda butazorlar zonasi)
44. Janubiy Amerikaning subtropik mintaqasiga tavsif (dag'al bargli o'rmon va butazorlar zonasi subtropik chalacho'llar zonasi, subtropik dashtlar zonasi, subtropik chalachollar va cho'llar zonasi, subtropik aralash o'rmonlar zonasi)
45. Janubiy Amerikaning tabiiy geografik rayonlari (Shimoliy Andlar, Markaziy Andlar, subtropikli Andlar, Patagoniya Andi)
46. Janubiy Amerikaning tekshirilish tarixini o'rganish (dastlabki kashf etilishi, X. Kolumb, A. Vespuchchi, P.A. Kobral, F. Magellan, A. Gumboldtdir, E. Bonplan, N.I. Vavilov)
47. Janubiy Amerikaning tropik mintaqasiga tavsif (doimiy nam passat o'rmonlar zonasi. Mavsumiy nam tropic ormonlar zonasi, chalacho'l va cho'l tabiat zonalari)
48. Janubiy Amerikaning tuproq va o'simliklari. (Tuproq hosil qiluvchi omillar, tekislik va tog'li hududlarning tuproqlari, o'simliklari, endemik o'simliklar).
49. Janubiy Amerikaning tuproq va o'simliklari. (Tuproq hosil qiluvchi omillar, tekislik va tog'li hududlarning tuproqlari, o'simliklari, endemik o'simliklar).
50. Janubiy Amerikaning umumiy tavsifi (maydoni, chekka nuqtalari, tabiatining Afrikaga o'xshash va farq qiladigan tomonlari, yer yuzasi tiuzilishi)

51. Janubiy Osiyo (Himolay –Hind-Gang tekisligi, Hindiston yarim oroli –relyefi, iqlimi, suvlari, tuproqlari, o‘simligi, hayvonot olami, landshaftlari)
52. Kanada-Arktika arxipelagi (materik shelfida joylashganligi, muzlik bilan bog‘liq landshaftlar, platolar, toshloq yerlar, iqlimi, harorat, tuproq va o‘simliklari, hayvonot dunyosi)
53. Kavkaz (Kavkaz oldi, Katta Kavkaz, Katta Kavkazning shimoliy yonbag‘ri – relyefi, iqlimi, suvlari, tuprog‘i, o‘simligi, hayvonot olami, Bosh Kavkazni bo‘linishi)
54. Kichik Osiyo yarim oroli (joylanishi, geologik tuzilishi va relefi, O‘rta dengiz bo‘yi subtropiklari, daryo va cho‘llari, tog‘ yon bag‘irida sarg‘ish, qizg‘ish tuproqlarda doimiy yashil konxida tipidagi daraxtlar, tog‘ o‘tloqlari aralash hayvon elementlari)
55. Kordilyerali G‘arb (Yer yuzasining tuzilishi, shimoldan – janubga tomon landshaftlarni o‘zgarishi, Alyaska Kordilyerasi, Kanada Kordilyerasi)
56. Markaziy Amerika va Vest Indiya (Markaziy Amerikaning geografik o‘rni, iqlimi, suvlari, balandlik mintaqalanishi, Antil orollari).
57. Markaziy tekisliklar (joylanishi, Sharqiy Yevropa tekisligiga o‘xshash tomonlari, farqlari, relyefi, morenali tepaliklar, iqlimi, preriyalar).
58. Markaziy Yevropa (gertsin Yevropasi, o‘rtacha balandlikdagi burmali – palaxsali tog‘lar, okean iqlimi va undan kontinental iqlimga o‘tuvchi, keng bargli o‘rmonlar)
59. Materiklar va okeanlar tabiiy geografiyasi fanining predmeti, maqsadi va vazifalari, tadqiqot ob‘yekti
60. Mesopotamiya pasttekisligi (ikki daryo oralig‘i, mezozoy – neogen bukilmasi, relyefi, yuqori va past mesopotamiya, quruq subtropik iqlimi, daryolari, iqlim, o‘simliklari, bo‘z tuproq, allyuvial va sho‘rosok, hayvonlari, neft, qadimgi qishloq xo‘jaligi)
61. O‘rta Osiyo o‘lkasining ichki suvlari (daryolarning to‘yinishiga ko‘ra tiplari, ko‘llari, suv omborlari va kanallar)
62. O‘rta Osiyo o‘simliklariga tavsif (dasht, chala-cho‘l, cho‘l, adir, tog‘, yaylov, o‘simliklari)
63. O‘rta Osiyo tabiiy geografik o‘lkasining tabiati, (iqlimi, ichki suvlari, tuproq, o‘simlik, hayvonot dunyosi)
64. O‘rta Osiyo tuproqlariga tavsif (CHalacho‘l, cho‘l, dasht tuproqlari va balandlik mintaqalar tuproqlari)
65. O‘rta Osiyoning geologik tuzilishi va foydali qazilmalari (tog‘ hosil bo‘lish jarayonlari, foydali qazilmalari; cho‘kindi va tog‘ jinslari, rudali va noruda minerallar)
66. O‘rta Osiyoning tabiiy- geografik rayonlashtirish (tekislik va tog‘ provintsiyalari, Turon va Qozog‘iston kichik o‘lkalari)
67. Okeaniya orollari (joylanishi, tarkibi, o‘lchamlari, Melaneziya, Mikroneziya, Polineziya tabiati).
68. Sahroi Kabir tabiiy geografik o‘lkasi (geografik o‘rni, o‘lchamlari, geologik tuzilishi, relyefi, iqlimi, suvlari, tuproqlari, o‘simliklari)
69. Sharqiy Yevropa tekisligi (planforma, antikliza, tsinkliza, iqlimi, suvlari, tabiiy zonalari, tabiiy geografik rayonlari)
70. Sharqiy Yevropa tekisligi (platforma, antikliza relief shakllari, iqlimi, suvlari, tabiat zonalari)
71. Shimoliy Amerikaning geografik mintaqalari va zonalari (Arktika, subarktika mintaqalar, zonalari, o‘ziga xosligi)
72. Shimoliy Amerikaning geografik mintaqalari va zonalari (mo‘tadil mintaqalar, zonalari, o‘ziga xosligi)
73. Shimoliy Amerikaning geografik mintaqalari va zonalari (Arktika, subarktika, mo‘tadil, subtropik, tropik mintaqalar, zonalari, o‘ziga xosligi)
74. Shimoliy Amerikaning hududini tarkib topish tarixi (Shimoliy Amerika platformasi, Kordilyera strukturali, Kanada qalqoni-metalli, platolar, yonuvchi qazilmalar, metamorfik jinslardagi foydali qazilmalar)
75. Shimoliy Amerikaning hududini tarkib topish tarixi (Shimoliy Amerika platformasi, Kordilyera strukturali, Kanada qalqoni-metalli, platolar, yonuvchi qazilmalar, metamorfik jinslardagi foydali qazilmalar)

76. Shimoliy Amerikaning ichki suvlari (Daryolarning to'yinishi, oqimi, havzalar bo'ylab taqsimlanishi, ko'llar, suvlarining sifatini saqlash)
77. Shimoliy Amerikaning iqlim sharoiti (atmosfera sirkulyatsiyasi, radiatsiya, yanvar, iyul haroratlari, yog'inlar, insonning atmosfera havosiga ta'siri)
78. Shimoliy Amerikaning iqlimi (atmosfera sirkulyatsiyasi, radiatsiya, yanvar, iyul haroratlari, yog'inlar, insonning atmosfera havosiga ta'siri)
79. Shimoliy Amerikaning markaziy tekisliklar (joylanishi, Sharqiy Yevropa tekisligiga o'xshash tomonlari, farqlari, relyefi, morenali tepaliklar, iqlimi, preriyalar).
80. Shimoliy Amerikaning tabiiy geografik rayonlashtirilishi (Kanada-Arktika orollari, Shimoliy tekisliklar, Markaziy, Buyuk tekisliklar, Appalachi).
81. Shimoliy Amerikaning tabiiy geografik rayonlashtirilishi (Kordilyeralar; -Alyaska, Kanada, Markaziy, Janubiy Kordilyeralar,).
82. Shimoliy Amerikaning tekshirish tarixini o'rganish(dastlabki kashf etilishi, vikinglar, E.Raudi, X. Kolumb, G.Gudzon, S.Dejnyov, V.Bering, G.Shelixov)
83. Shimoliy Amerikaning tuproqlari, o'simliklari, hayvonot dunyosi (Shimoliy Amerikani tuproq-o'simliklari bilan Yevrosiyo tuproq va o'simliklaridagi o'xshash, farq qiladigan tomonlari, o'simlik markazlari, faunasiga ko'ra bo'linishi)
84. Shimoliy Amerikaning umumiy tavsifi (maydoni, chekka nuqtalari, chegaralari, tabiatini Yevrosiyoga o'xshash va farq qiladigan tomonlari, Yer yuzasi tuzilishi)
85. Shimoliy Amerikaning o'simliklari (Shimoliy Amerikani o'simliklari bilan Yevrosiyo o'simliklaridagi o'xshash, farq qiladigan tomonlari, o'simlik markazlari)
86. Shimoliy Muz okeanining umumiy tavsifi (geografik o'rni, maydoni, chuqurligi, suv osti relyefi, tizmalari, cho'kmalar, iqlimi, to'lqinlar)
87. Shimoliy Yevropa tekisligi (tarkibi, tekislik relyefi, bukilma, orollar, "Vatt", "polder", muzlik yotqiziqlari, iqlimi, harorat, daryolari, ko'llari, kanallar, tuprog'i, o'simligi, hayvonot dunyosi)
88. Sibirning janubidagi tog'lar (Baykal, Oltoy – Sayan-geologik tuzilishi, iqlimi, suvlari tuprog'i, o'simligi, hayvonot dunyosi)
89. Ural tog'lari (geologik tuzilishi, relyefi, iqlimi, ichki suvlari, tuprog'i, o'simligi, hayvonot olami, karst)
90. Yevropaning O'rta dengiz bo'yi tabiiy geografik rayoni (tarkibi, Yevropaning janubi – g'arbiy kengliklari, iqlimi, harorat, tabiiy geografik rayonlari – Pireney, Frantsiya, Apennin, alpinidlar, subtropiklarning shimoliy chegarasi, makvus, gariga, bog'lar)
91. Yevrosiyo tabiati rivojlanishining asosiy bosqichlari (kembriygacha, planforma, geosinklinal, paleozoy erasi, mezozoy erasi, paleogen, neogen, antropogen davrlari)
92. Yevrosiyo xaqida umumiy tushuncha (chekka nuqtalari, maydoni, relyefi, orografiyasi, iqlimi, harorati, eng baland tog'lari)
93. Yevrosiyoning geografik zonalari va tabiiy geografik rayonlashtirilishi (orografiya, materik kattaligi, okean va dengizlar, hududiy bo'linishi-relyef-yog'inlar-tuproq-o'simlik roli)
94. Yevrosiyoning hayvonot olami (Golarktika, Hind-Malayaziya, Efiopiya zoogeografik oblastlari)
95. Yevrosiyoning ichki suvlari (yillik oqim, eng ko'p o'rtacha, eng kam oqim, iqlim – relyef – to'rtlamchi davr muzlanishi)
96. Yevrosiyoning iqlim mintaqalari (Arktika, subarktika, mo'tadil, subtropik, tropik, subekvatorial, ekvatorial mintaqalar)
97. Yevrosiyoning tuproq va o'simliklari (Galorktika va Paleotropik o'simlik oblastlari, biosfera komponentlari, tundra, o'rmon – tundra, o'rmon – tuproq va o'simliklar)
98. O'rta Osiyo tuproqlariga tavsif (CHalacho'l, cho'l, dasht tuproqlari va balandlik mintaqalar tuproqlari)
99. O'rta Osiyoning geologik tuzilishi va foydali qazilmalari (tog' hosil bo'lish jarayonlari, foydali qazilmalari; cho'kindi va tog' jinslari, rudali va noruda minerallar)
100. Shimoliy Amerikaning geografik mintaqalari va zonalari(Arktika, subarktika, mo'tadil, subtropik, tropik mintaqalar, zonalar, o'ziga xosligi)

Jahon mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi fanidan nazorat savollari

1. Jahon siyosiy kartasi va uning shakllanish bosqichlari
2. Jahon tabiiy resurslari geografiyasi (Mineral xom-ashyo va yoqilg'i resurslari)
3. Jahon tabiiy resurslari geografiyasi (Yer, suv va o'rmon resurslari)
4. Dunyo okeani tabiiy resurslari
5. Jahon turizm va rekreatsiya resurslari geografiyasi
6. Dunyo aholisi dinamikasi va geografiyasi
7. Jahon urbanizatsiyasi va uning hududiy xususiyatlari
8. Jahon aholisining etnik, milliy va diniy tarkibi
9. Dunyo mamlakatlarining turlari, ularni turkumlashtirish
10. Jahon xo'jaligi geografiyasi. Tarmoqlar tarkibi va ularning rivojlanish xususiyatlari
11. Xalqaro geografik mehnat taqsimoti
12. Jahon sanoati tarmoqlari geografiyasi
13. Fan texnika taraqqiyoti, uning sanoat joylanishi va rivojlanishidagi ahamiyati
14. Jahon metallurgiya sanoati tarmoqlari geografiyasi
15. Jahon kimyo sanoati tarmoqlari geografiyasi
16. Jahon yoqilg'i sanoati geografiyasi
17. Jahon elektro-energetika sanoati geografiyasi
18. Jahon mashinasozlik sanoati tarmoqlari geografiyasi
19. Jahon avtomobilsozlik sanoati geografiyasi
20. Jahon o'rmon va yog'ochsozlik sanoati geografiyasi
21. Jahon yengil sanoati tarmoqlari geografiyasi
22. Jahon oziq-ovqat sanoati geografiyasi
23. Jahon qishloq xo'jaligi tarmoqlari
24. Jahon dehqonchiligi geografiyasi
25. Jahon chorvachiligi geografiyasi
26. Agrosanoat majmuasi, fan-texnika taraqqiyotining jahon qishloq xo'jaligi tarmoqlari rivojiga ta'siri
27. Jahon transporti tarmoqlari. Transportning iqtisodiyotdagi ahamiyati
28. Jahon quruqlik transporti tarmoqlari geografiyasi
29. Jahon suv transporti geografiyasi
30. Jahon quvur transporti geografiyasi
31. Jahon havo transporti geografiyasi
32. Tashqi iqtisodiy aloqalar geografiyasi. Tashqi iqtisodiy aloqalarning xalqaro mehnat taqsimoti rivojlanishdagi roli
33. Jahonning global muammolari va bu muammolar yechimida jahon mamlakatlarining integratsiyasi
34. Global demografik muammolar, "demografik portlash", "demografik tanglik", "demografik qarish" muammolari
35. Yevropa davlatlari: siyosiy geografik o'rni, tarixiy shakllanish xususiyatlari
36. Yevropa davlatlarining Jahon iqtisodiyoti va siyosatidagi o'rni va roli
37. Yevropa Ittifoqi va uning jahon iqtisodiyotidagi o'rni
38. "Katta sakkizlik" tarkibiga kiruvchi Yevropa davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
39. GFR ning iqtisodiy geografik tavsifi
40. Buyuk Britaniyaning iqtisodiy geografik tavsifi
41. Fransiyaning iqtisodiy geografik tavsifi
42. Shimoliy Yevropa davlatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
43. Daniya va Niderlandiya davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
44. Skandinaviya davlatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
45. Janubiy Yevropa davlatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
46. Italiyaning iqtisodiy geografik tavsifi

47. Ispaniya va Portugaliya davlatlariga qiyosiy geografik tavsif
48. Islandiya va Irlandiya davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
49. Bolqon yarim oroli davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
50. Boltiqbo'yi davlatlarining iqtisodiy-geografik tavsifi
51. Yevropada joylashgan boshqaruv shakliga ko'ra konstitutsion monarxiya davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
52. Sharqiy Yevropa davlatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
53. Rossiya Federatsiyasiga iqtisodiy geografik tavsif
54. Ukraina, Belarus va Moldova mamlakatlariga iqtisodiy geografik tavsif
55. Shimoliy Amerika mamlakatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
56. AQSH davlatiga iqtisodiy geografik tavsif
57. Kanada davlatiga iqtisodiy geografik tavsif
58. Lotin Amerikasi mamlakatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
59. Markaziy Amerika mamlakatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
60. Meksika mamlakatiga iqtisodiy geografik tavsif
61. Janubiy Amerika mamlakatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
62. Braziliya mamlakatiga iqtisodiy geografik tavsif
63. Argentina mamlakatiga iqtisodiy geografik tavsif
64. Peru, Boliviya va Chili davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
65. Osiyo mamlakatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
66. Yaponiya mamlakatiga iqtisodiy geografik tavsif
67. Xitoy Xalq Respublikasiga iqtisodiy geografik tavsif
68. Koreya Respublikasining iqtisodiy geografik tavsifi
69. Janubi-Sharqiy Osiyo mamlakatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
70. Indoneziya mamlakatiga iqtisodiy geografik tavsif
71. Osiyoning sanoatlashgan davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
72. Janubiy Osiyo mamlakatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
73. Hindiston mamlakatiga iqtisodiy geografik tavsif
74. Pokiston va Bangladesh davlatlariga qiyosiy iqtisodiy geografik tavsif
75. Janubiy-G'arbiy Osiyo mamlakatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
76. Polsha va Ukraina mamlakatlariga qiyosiy iqtisodiy geografik tavsif
77. Janubi-Sharqiy Osiyoda joylashgan arxipelag davlatlarga iqtisodiy geografik tavsif
78. Turkiya mamlakatiga iqtisodiy geografik tavsif
79. Saudiya Arabistoniga iqtisodiy geografik tavsif
80. Janubi-G'arbiy Osiyoda joylashgan neft eksport qiluvchi davlatlar xo'jaligi
81. Kavkaz orti mamlakatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
82. Fors ko'rfazi davlatlari tarkibi
83. Markaziy Osiyo davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
84. Markaziy Osiyo davlatlarining yetakchi sanoat tarmoqlari
85. Avstraliya va Okeaniya mamlakatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
86. Karib havzasi davlatlari iqtisodiyotining rivojlanishi
87. Afrika mamlakatlarining iqtisodiy geografik tavsifi
88. Misr Arab Respublikasiga iqtisodiy geografik tavsif
89. Shimoliy Afrika davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
90. Mavritaniya, Mali, Niger va Chad davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
91. Markaziy Afrika respublikalariga iqtisodiy geografik tavsif
92. Zambiya, Kongo va Tanzaniya davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
93. Sharqiy Afrika davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
94. G'arbiy Afrikaning dengizga tutash davlatlariga iqtisodiy geografik tavsif
95. Janubi-Garbiy Afrika respublikalariga iqtisodiy geografik tavsif
96. Janubiy Afrika Respublikasiga iqtisodiy geografik tavsif
97. Madagaskar davlatiga iqtisodiy geografik tavsif

98. Afrikada joylashgan hududi jihatdan kichik davlatlarga iqtisodiy geografik tavsif
99. Afrikaning 1960 yillarda mustaqillikka erishgan davlatlari va ularning iqtisodiy geografik tavsifi
100. XXI asrda tashkil topgan davlatlar va ularning iqtisodiy geografik tavsifi